

دو هیج به نفع دولت

هوشنگ صدقی، روزنامه‌نگار

سال ۱۴۰۱ به پایان رسید و مصوبه مزد و مزایای کارگران با حضور نمایندگان دولت و کارفرمایان و یکی از نمایندگان کارگران در شورای عالی کار به تصویب رسید؛ موضوعی که چالش‌هایی را در پهنه کارگری ایجاد کرده است. طبقا با توجه به حمایت‌های مالی پنهان و آشکار دولت از برخی شکل‌های کارگری رسمی، انتظار نمی‌رود شکایت برای ابطال مصوبه شورای عالی کار درباره مزد سال ۱۴۰۲ در پهنه تشک‌های کارگری، منفذی ایجاد کند. با وجود اعلام رسمی در رسانه‌ها مبنی بر طرح شکایت از این مصوبه، هنوز اقدام مثبتی برای شکایت از مصوبه صورت نگرفته و اگر هم تقاضایی شده، موضوع آن رسانه‌ای نشده است. با این حال یکی از فعالان کارگری با درخواست از ریاست دیوان عدالت اداری، نسبت به بررسی مجدد مصوبه شورای عالی کار براساس بند اول ماده ۴۱ قانون کار شکوائیه‌ای را ثبت کرده است. قبل از ورود به ماهیت چالش مصوبه شورای عالی کار درباره مزد و مزایای کارگران در روزهای پایانی سال ۱۴۰۱ لازم است درباره جایگاه شورای عالی کار نکاتی را متذکر شوم:

۱- برخلاف ماده ۱۶۷ قانون کار، اعضای شورای عالی کار بر خلاف قانون کار فربه‌تر و متمایل تر به دولت شده چرا که به استناد مصوب هیات وزیران در سال ۱۳۸۹ اعضای این شورا مرکب از ۱۱ نفر اعلام شده و جلسات آن با حضور حداقل ۷ نفر از اعضا رسمیت خواهد داشت. این مصوبه خروج از اختیارات حاصله در قانون محسوب شده ولی متأسفانه هیچ اقدامی برای ابطال این مصوبه هیات وزیران در مراجع ذی صلاح صورت نگرفته است. ۲- در اینکه دولت در حوزه کار و کارگری، به عنوان کارفرمای کارکنان دولتی در عمل به ظن حمایت از موضع نمایندگان کارفرمایی از جایگاهی طرفی خارج شده، شکی نیست و ظن آن می‌رود در قامت کارفرمای بزرگ، از خواسته‌های نمایندگان کارفرمایان دفاع کند. حضور پررنگ وزرای اقتصاد و صمت به همراه وزیر کار، عملاً جایگاه شورای عالی کار به عنوان یک شخصیت حقوقی مستقل و بیطرف را مخدوش کرده به خصوص که با مصوبه هیات وزیران به جای دو نفر از کارشناسان بصیر و مطلع، دو وزیر طرفدار کارفرمایان و پیمانکاران دولتی، در شورای عالی کار ظاهر شده‌اند که عملاً ماهیت شکلی و محتوایی شورای عالی کار را در تعیین مزدها به زبان کارگران تغییر دادند. طبیعی است با وجود نمایندگان کارفرمایان و دولت در شورای عالی کار، مصوبه مزد و مزایا، «دو هیج به نفع دولت» شده چرا که افزایش نامتقارن مزد و مزایا در درجه اول به بودجه تخصیصی دولت برای کارگران قرار دادی و پیمانکاران دولتی لطمه می‌زند. به عبارت روشن تر، وقتی مجلس بودجه دستگاه‌های اجرایی دولتی را براساس ارقام تصویبی می‌کند، افزایش جهشی مزد و مزایای کارگران، موجب کسری بودجه دستگاه‌های اجرایی و دولتی خواهد شد و چه بسا که بن‌مایه افزایش مزد و مزایا، قبل از تصمیم‌گیری شورای عالی کار، در مصوبات بودجه مجلس به شکل نامرئی قید شده است!

۳- به گزارش بانک مرکزی، نرخ تورم در دوازده ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۱ نسبت به دوازده ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۰ معادل ۴۶.۵ درصد است. با توجه به ماده ۴۱ قانون کار و بند یک همان ماده، شورای عالی کار موظف بوده حداقل مزد کارگران را با توجه به درصد تورمی که از طرف بانک مرکزی اعلام می‌شود، تعیین کند ولی افزایش حقوق کارگران حدود ۲۷ درصد بوده بنابراین شورای عالی کار برخلاف قانون کار درباره دستمزد کارگران تصمیم‌گیری کرده است.

۴- افزایش نرخ ارز تر جیحی و ارز بازار آزاد بی‌تردید در ایجاد تورم سال ۱۴۰۲ بعد از اردیبهشت ماه، آثار و نقش پررنگ خود را نمایان خواهد کرد لذا تصمیم‌گیری دستمزد دها در سال ۱۴۰۲ بدون دسترسی به نرخ تورم واقعی در جامعه، تصمیمی پرچالش بوده است. با توجه به پیش‌فرض‌های فوق، امکان تصمیم‌گیری مستقل شورای عالی کار بدون توجه به مفاد بودجه تنظیمی دستگاه‌های اجرایی از سوی دولت و مجلس امکان‌پذیر نخواهد بود بنابراین این شورا صرفاً متولی تأیید تصمیمات پنهانی بودجه‌بندی مزد کارگران شاغل در دستگاه‌های اجرایی، پیمانکاران دولتی و... خواهد بود لذا تا زمانی که سازمان مستقلی برای تصمیمات بودجه‌ای قوای سه‌گانه بند اول ماده ۴۱ قانون کار را در تنظیم مزد و مزایای کارگران مدنظر قرار ندهد و حقوق حقه کارگران را به تناسب شرایط نرخ تورم بانک مرکزی آنالیز و تصویب نکند، چالش‌های مزد و مزایای کارگران در جامعه، دور باطلی را سیر خواهد کرد.

پوسته میان تهی سه‌جانبه‌گرایی

نقش کارگران در تعیین سرنوشت خود به صفر رسیده است

نسرین هزاره مقدم

سازمان جهانی کار و اتحادیه‌های بین‌المللی و جهانی کارگران مانند ITUC و WFTU حق مشارکت کارگران در تعیین سرنوشت را منوط به چانه‌زنی آزادانه و در سطحی برابر دانسته‌اند. به عبارت ساده‌تر، مطابق استانداردهای این نهاد‌های بین‌المللی، نمایندگان کارگران باید بتوانند در تمام سطوح از پایین‌ترین سطح که کارگاه است تا سطح شهرستان و استان و در نهایت در سطح کشوری، در ارتباط با مسائلی که ناظر بر سرنوشت‌شان است، به صورت آزادانه و مستقل و عاری از هر نوع فشار جانبی، با کارفرمایان به مذاکره و چانه‌زنی بنشینند. در همین زمینه مقاله‌نامه‌های ۸۷ و ۹۸ سازمان جهانی کار که بر حق تشک‌یابی مستقل و اعتراض آزادانه صنفی تأکید دارند، پشتوانه اجرایی و ضمانت این چانه‌زنی آزادانه هستند و مشخص است اگر کارگران تشک‌ل مستقل نداشته باشند یا از حق اعتراض آزادانه بر خوردار نباشند، در مذاکرات و زنه‌ای برای به کرسی نشاندن خواسته‌های خود نخواهند داشت.

طبق این برداشت، نقش دولت به عنوان یکی از اضلاع سه‌جانبه مذاکرات، در سطح کشوری به میان می‌آید. در واقع دولت در سه‌جانبه‌گرایی، چند مسئولیت اصلی بر عهده دارد که بیشتر متوجه بحث‌های شکلی و اجرایی چانه‌زنی است و نباید در محتوای مذاکرات دخالت خاصی داشته باشد. اولین نقش دولت، ایجاد فضا و بستر مناسب و امن برای مذاکره یا همان برگزاری جلسات چانه‌زنی است که باید در سطح ملی، نمایندگان واقعی کارگران و کارفرمایان را پشت یک میز برابر در کنار هم و در واقعیت امر روی‌روی هم نباشند. دومین نقش دولت، ایفای نقش

خدایی: تا ساختار ناعادلانه شورای عالی کار اصلاح نشود، تا دولت به نقش بیطرف برنگردد و تا کارگران از حقوق بنیادین خود بر خوردار نباشند، سه‌جانبه‌گرایی واقعی محقق نخواهد شد

گفت و گو

رئیس اتحادیه کارگران ساختمانی:

حرکات سازمان یافته دولتی علیه تشک‌های کارگری آغاز شده است

رئیس اتحادیه کارگران ساختمانی گفت: حرکات سازمان یافته‌ای علیه انجمن‌های ساختمانی شکل گرفته تا یکی از تشک‌های منسجم و بزرگ کارگری، قدرت خود را از دست بدهد.

اکبر شوکت در گفت و گو با ایلنا از رویه سازمان تأمین اجتماعی و وزارت کار در برخورد با تشک‌های کارگری انتقاد کرد و گفت: طی ماه‌های گذشته، ارتباط بیش از ۵۰۰ انجمن ساختمانی با وزارت کار و سازمان‌های مربوطه آن به صفر رسیده و این نشان‌دهنده بی‌توجهی وزارت کار به شرکای اجتماعی و سه‌جانبه‌گرایی است.

شوکت با اشاره به بلاتکلیفی کانون انجمن‌های سراسری کارگران ساختمانی گفت: انتخابات کانون انجمن‌های کارگران

گزارش

کارکنان صنعت نفت و گاز کشور:

کارگران نفت و گاز در پالایشگاه‌ها و پتروشیمی‌های مختلف کشور خواستار بهبود وضعیت معیشتی و شغلی خود هستند. به گزارش ایلنا، در روزهای اخیر کارگران نفت و گاز از آبادان گرفته تا گچساران به شرایط شغلی و معیشتی خود اعتراض دارند. این کارگران به دستمزد سال جدید که کمتر از معیارهای قانونی ست و شرایط ناعادلانه‌ای که تغییر نکرده معترضند.

بلاتکلیفی کارگران ایثارگر راه آهن برای تبدیل وضعیت

برخی کارگران ایثارگر شرکت راه آهن از تعلل شرکت راه آهن برای اجرای مصوبه تبدیل وضعیت استخدامی کارگران ایثارگر، انتقاد کردند. به گزارش ایلنا، کارگران شرکتی راه آهن گفتند: تبدیل وضعیت ایثارگران شاغل در نهاد‌های دولتی و عمومی، نص صریح قانون است که متأسفانه مدیران و پیمانکاران شرکت راه آهن مانع اجرای قانون مذکور شده و عملاً اقدامی انجام نمی‌دهند. طبق اظهارات این عده، براساس بند (د) تبصره ۲۰ قانون بودجه ۱۴۰۱ و ۱۴۰۰ و همچنین بخشنامه ۱۳۷۵۸ مورخ

و جلسات آن با حضور حداقل (۷) نفر از اعضا رسمیت خواهد داشت. مصوبات شوروا با اکثریت آرای اعضای حاضر در جلسه معتبر خواهد بود.»

به این ترتیب، برای ابلاغ یک مصوبه هیچ نیازی به اجماع یا حتی امضای نمایندگان کارگری نیست. دولت که برخلاف مقاله‌نامه‌های بنیادین، هیچ زمان بیطرف و ناظر منصف نیست و همیشگی به نفع کارفرمایان و البته در جهت منافع خود به عنوان بزرگ‌ترین کارفرمای کشور به میدان می‌آید، در همراهی با نمایندگان کارفرمایی، می‌برد و می‌دزد و لباس ناقور را ناخواسته بر تن تحیف کارگران می‌کند!

حسینی: تا کارگران از حق تشک‌یابی مستقل و اعتراض صنفی بر خوردار نباشند و تا ساختار ناکارآمد و نابرابر شورای عالی کار اصلاح نشود، سرکوب‌مزدی طبقه کارگری و بی‌حقوقی آن تا دوام خواهد داشت

شوکت با اشاره به قطع همکاری تشک‌های کارگران ساختمانی با وزارت کار و تأمین اجتماعی گفت: بیش از ۵۰۰ درصد از حوادث کشور مربوط به کارگران ساختمانی است. در دوره گذشته با سازمان تأمین اجتماعی همکاری‌های خوبی داشتیم و دوره‌های آموزشی برای کاهش حوادث کار برگزار می‌کردیم. این همکاری در حال حاضر به صفر رسیده است. متأسفانه کوچکترین اقدامی در جهت کاهش حوادث ناشی از کار نمی‌شود.

رئیس اتحادیه کارگران ساختمانی ادامه داد: نظر وزارت کار در مورد این انتخابات اواخر اسفند سال گذشته داده شد و بعد از تعطیلات عید نوروز نامه به دست ما رسید. در این نامه نوشته شده مطابق ماده ۱۱۴ ایراداتی وجود داشته است. اگر مجری قانون هستند، طبق قانون تنها یک ماه مهلت داشتند. معلوم نیست چرا باید روال بررسی انتخابات ساختمانی بیش از ۴ ماه طول بکشد و هنوز احکام کارگران ساختمانی صادر نشود؟ وی تأکید کرد: این وضعیت نشان می‌دهد که حرکات سازمان یافته‌ای علیه تشک‌های کارگری شکل گرفته است.

یک کارگر پتروشیمی گچساران در ارتباط با این خواسته‌ها می‌گوید: اولین خواسته ما، افزایش قانونی دستمزد و بهبود خدمات رفاهی ست. رسمی‌های نفت، اجرای ماده ۱۰ و بهبود حقوق را خواستارند و پیمانکاری‌ها خواستار حذف پیمانکاران و رفع تبعیض هستند. بهبود خدمات رفاهی و زیستی در کمپ‌های استراحت و زندگی کارگران یکی دیگر از خواسته‌های اصلی ست.

نوزدهم خرداد ۱۴۰۰ و بخشنامه شماره ۲۳۶۵۷ مورخ هفتم تیر ماه ۱۴۰۱ سازمان اداری و استخدامی و سازمان برنامه و بودجه کشور، همه ایثارگران نهادهای جمله راه آهن باید تبدیل وضعیت شده و رسمی شوند. کارگران شرکتی ایثارگر با انتقاد از ادامه بلاتکلیفی در وضعیت شغلی خود گفتند: چرا راه آهن و سایر شرکت‌های اقماری آن به قوانین مصوب مجلس و دولت تمکین نمی‌کنند؟ آیا بنیاد قوانین مصوب شامل حال مانیز بشود؟ ما خواستار اجرای هر چه سریع‌تر این قانون در راه آهن هستیم. کارگران با بیان اینکه برخی مسئولان راه آهن در پاسخ به برخی از کارگران ایثارگر شرکتی می‌گویند شما باید این موضوع را از کارگران ایثارگر شرکتی می‌گویند شما باید این موضوع را از شرکت خدمات مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن پیگیری کنید،

از قبل با هم بر سر رقم افزایش دستمزد توافق کرده بودند. کار به گونه‌ای پیش رفت که افزایش ۲۷ درصدی دستمزد بدون رضایت واقعی نمایندگان کارگری تصویب شد و نکته اینجاست که دولت بیش از کارفرمایان بر این رقم ناچیز اصرار داشت.»

او تأکید می‌کند: تا ساختار ناعادلانه شورای عالی کار اصلاح نشود، تا دولت به نقش بیطرف برنگردد و تا کارگران از حقوق بنیادین خود بر خوردار نباشند، سه‌جانبه‌گرایی واقعی محقق نخواهد شد.

جای خالی تشک‌های مستقل کارگری در کشور

سه‌جانبه‌گرایی نمادین یا از معنا تهی شده، تنها به مثابه ابزاری است که می‌تواند به افکار عمومی جامعه هدف این پیام غیر واقعی را بدهد که «بینندگان نمایندگان خود شما این دستمزد ناچیز را امضا کردند! همه چیز سه‌جانبه انجام شد و مذاکرات در سطحی برابر جریان داشت و این دستمزد نتیجه آن مذاکرات است!» این در حالی ست که به گفته «حسین حبیبی» فعال کارگری، تا کارگران از حق تشک‌یابی مستقل و اعتراض صنفی بر خوردار نباشند و تا ساختار ناکارآمد و نابرابر شورای عالی کار اصلاح نشود، سرکوب‌مزدی طبقه کارگری و بی‌حقوقی آن تا دوام خواهد داشت. او می‌گوید: به جز دستمزد، بلایایی دیگر می‌تواند از این شورای غیر شوری بر سر کارگران آوار شود؛ بخشنامه‌هایی که مرتب قانون‌زدایی می‌کنند و حقوق صنفی کارگران را مخدوش می‌کنند، تجسم عینی همین واقعیت است.

امروز از شورای عالی تأمین اجتماعی و در نتیجه سه‌جانبه‌گرایی در سازمان تأمین اجتماعی هیچ اثری باقی نمانده و از شورای عالی کار نیز فقط پوسته‌ای بی‌محتوای جای مانده است. در این شرایط، حق مشارکت کارگران در تعیین سرنوشت، تقریباً برابر با صفر است که نشان می‌دهد در سطح کارگاه‌ها صدای کارگران شنیده می‌شود و نه در سطح ملی، دادخواهی‌شان به جایی می‌رسد.

شوکت با اشاره به قطع همکاری تشک‌های کارگران ساختمانی با وزارت کار و تأمین اجتماعی گفت: بیش از ۵۰۰ درصد از حوادث کشور مربوط به کارگران ساختمانی است. در دوره گذشته با سازمان تأمین اجتماعی همکاری‌های خوبی داشتیم و دوره‌های آموزشی برای کاهش حوادث کار برگزار می‌کردیم. این همکاری در حال حاضر به صفر رسیده است. متأسفانه کوچکترین اقدامی در جهت کاهش حوادث ناشی از کار نمی‌شود.

رئیس اتحادیه کارگران ساختمانی گفت: باید اهمیت و نقش شرکای اجتماعی را به مسئولان یادآوری کرد. مبنای تصمیمات و اقدامات وزارت کار باید سه‌جانبه‌گرایی باشد اما متأسفانه به نظر می‌رسد رویه مسئولان فعلی تضعیف شرکای اجتماعی است. در حال حاضر، عزمی در جهت بهتر شدن و تغییر این سیاست نادرست دیده نمی‌شود. شوکت تأکید کرد: دنیا متوجه شده که یکی از مهم‌ترین راه‌های پیشرفت و حل مسائل، گسترش تشک‌های مردم‌نهاد است اما ماماجهت مخالفت این رویه عملی کنیم.

خواسته‌های قانونی آنها توجه شود و در جلسات با نمایندگان واقعی کارگران به مطالبات آنها رسیدگی شود.

افزوند: آنجا که شرکت طرف قرارداد مشکل زیرساخت دارد و ماهیت کلیه فعالیت‌های این شرکت مستمر نبوده و به صورت پروژه‌ای و موقت و منطقه‌ای است، راه آهن موظف به تبدیل وضعیت ایثارگران است. آنها با بیان اینکه اکثر ایثارگران‌های مختلف این طرح برای نیروی کار مشمول طرح ایثارگری خود اجرا کرده‌اند، افزودند: کارگران ابنیه فنی راه آهن به رغم ارائه مدارک خود هنوز در انتظار اجرای این طرح هستند بنابراین امیدواریم مسئولان شرکت راه آهن در سال جدید پیگیری تبدیل وضعیت استخدامی کارگران ایثارگر ابنیه فنی و سایر همکاری‌ها که در سایر مناطق و نواحی کشور فعالیت شبانه‌روزی دارند باشند.